

กฎหมายอาญา มาตรา ๕๙-๑๐๖ ครั้งที่ ๓

อาจารย์รวินท์ ชัยภีวัตรภักดี



เจตนาพิเศษ

- ไม่มีคำว่าเจตนาพิเศษในตัวบท แต่ว่าศาลฎีกาได้ใช้คำนี้ เช่น
ฎ.๑๖๓/๕/๒๕๓๒
- เจตนาพิเศษไม่มีให้เห็นผล

ท่านอาจารย์จิตติ ติงศรัทธี อภิปรายในหนังสือ ฎีกา ๑๐๐ ปี เล่ม ๓ ไว้ดังนี้

- “เจตนาธรรมตามมีมาตรา๕๙ บัญญัติไว้ ใช้สำหรับกรณีทั่วไป เช่น ผู้ใดฆ่าคน ผู้ใดทำร้ายร่างกาย ก็ใช้เจตนาธรรมดา แต่ถ้าที่ใดกม. ต้องการเจตนาพิเศษ เขาจึงใช้คำว่า**เพื่อ** ซึ่งแสดงว่า ผู้กระทำต้องมีเจตนาโดยตรงมุ่งต่อการนั้น อย่างม.๒๒๘ ถ้อยคำที่ว่า **“กระทำด้วยประการใดๆ เพื่อให้เกิดอุทกภัย”** ผู้กระทำต้องมีเจตนาโดยตรงมุ่งให้เกิดอุทกภัย คือน้ำท่วมนั่นเอง ถ้าไม่มีเจตนาโดยตรงที่จะให้เกิดอุทกภัย ถึงแม้เกิดอุทกภัยขึ้น ผม (อ.จิตติ) ว่า ไม่ผิดมาตรานี้ จะเอาเจตนาเล็งเห็นผลมาใช้ไม่ได้”

เจตนาพิเศษ

- ม.๖๘ เพื่อป้องกันสิทธิ เป็นเจตนาพิเศษเพื่อยกเว้นความผิด
- ม.๖๗(๒) การกระทำโดยจำเป็น เพื่อให้พ้นภัยอันตราย เป็นเจตนาพิเศษเพื่อยกเว้นโทษ
- ม.๓๒ บันดาลโทษะ โดยถูกข่มเหงอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม เป็นเจตนาพิเศษประเภทเหตุผลดโทษ

ถ้ากระทำโดยมีเจตนาพิเศษตามกฎหมายแล้ว เป็น ความผิดสำเร็จ ไม่ใช่พยายาม

- ม.๓๑๓ ถ้อยคำที่ว่า “เพื่อการอนาจาร” จล.พรากต์ก็เข้าไปใน
โรงแรมเพื่อร่วมประเวณี แต่ยังไม่ได้ร่วมประเวณี เป็นความผิด
สำเร็จแล้ว ไม่ใช่ชั้นพยายาม สำเร็จทันทีที่พรากไปเพื่อการ
อนาจาร (ฎ.๖๖๓๒/๒๕๔๐, ๕๘๑๓/๒๕๕๓)

ถ้ากระทำโดยมีเจตนาพิเศษตามกฎหมายแล้ว เป็น
ความผิดสำเร็จ ไม่ใช่พยายาม

■ ม.๒๖๔ ปลอมเอกสาร เจตนาพิเศษ เพื่อให้ผู้หนึ่งผู้ใดหลงเชื่อ
ว่าเป็นเอกสารที่แท้จริง เป็นความผิดสำเร็จทันทีที่ทำปลอมด้วย
มูลเหตุจงใจดังกล่าว แม้ยังมิได้นำไปแสดง (ฎ.๓๖๙/๒๕๔๐)

พฤติการณ์ประกอบกรกระทำ

- พฤติการณ์ประกอบกรกระทำ เป็นอปก.ภายนอก แต่เป็นอปก.ภายนอกที่มีใช้ขทจ. ซึ่ง~~ไม่อยู่~~ภายใต้หลักของมาตรา๕๙ ว.สามที่ว่า ~~ไม่รู้~~ ไม่มีเจตนา
- เช่น ความผิดฐานปลอมเอกสารตามมาตรา๒๖๔ ถ้อยคำที่ว่า “โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือปชช.”

พฤติการณ์ประกอบการกระทำ

- พฤติการณ์ประกอบการกระทำ ไม่อยู่ภายใต้หลักไม่รู้ ไม่มีเจตนา ซึ่งหมายความว่า ถ้าวิญญูชนเห็นว่าน่าจะเกิดความเสียหายก็ถือว่าน่าจะเกิดความเสียหายแล้ว (ใช้มาตรฐานวิญญูชน) แม้ผู้กระทำจะเห็นว่าไม่น่าจะเกิดความเสียหายก็ตาม
- เพียงแต่ “น่าจะเกิดความเสียหาย” ก็เป็นความผิดสำเร็จ โดยยังไม่ต้องเกิดความเสียหาย

ถ้อยคำพฤติการณั้ประกอบการกระทำต่างๆ เช่น

- น่าจะเกิดความเสียหาย หรืออาจเกิดความเสียหาย ม.๑๓๓, ๑๓๒, ๑๘๘, ๒๒๐, ๒๒๑, ๒๒๕ ถึง ๒๓๑, ๒๓๓, ๒๓๔, ๒๓๖, ๒๓๗, ๒๖๔ ถึง ๒๖๙, ๓๐๓, ๓๒๒, ๓๒๓
- อันเป็นการมิชอบ ม.๒๐๐, ๒๐๙
- อันเป็นการเหยียดหยามศาสนา ม.๒๐๖
- โดยประการที่ทำให้ได้ปราศจากผู้ดูแล ม.๓๐๖
- โดยประการที่น่าจะทำให้เสียชื่อเสียง ม.๓๒๖
- อันเป็นการรบกวนการครอบครอง ม.๓๖๒

พฤติการณ์ประกอบการกระทำ

- ความผิดประเภนี้ ในทางตำราเรียกว่า ความผิดที่ไม่ต้อง
มีผลปรากฏต่างหากจากการกระทำ

ความเข้าใจผิดในข้อเท็จจริง (Mistake of Fact) กับความรับผิดในทางอาญา

■ ๑. การขาดปก.ภายนอก

- เช่น แดงเอาศพดำไปถ่วงน้ำ โดยเข้าใจผิดว่าดำสลบ จึงมีเจตนาให้ดำซึ่งเข้าใจว่าสลบจมน้ำตายในน้ำ แดงไม่ผิดม.๒๘๘ เพราะขาดปก.ภายนอกในความผิดตามม.๒๘๘ เพราะความจริงเป็นศพ ไม่ใช่ผู้อื่น

ความเข้าใจผิดในข้อเท็จจริง (Mistake of Fact) กับความรับผิดในทางอาญา

■ ๒. ไม่รู้ขทจ.อันเป็นอปก.ภายนอก

- เช่น แดงเอาดำไปถ่วงน้ำ โดยเข้าใจว่าดำเป็นศพไปแล้ว (เข้าใจผิดว่าเป็นการอำพรางการตายของดำ) แม้ความจริงคือผู้ที่ทำให้ดำจมน้ำตาย แดงก็ไม่ผิดม.๒๘๘ เพราะขาดเจตนา แต่อาจผิดฐานประมาทตามม.๒๙๑

ความเข้าใจผิดในข้อเท็จจริง (Mistake of Fact) กับความรับผิดในทางอาญา

■ ๓. การสำคัญผิดในตัวบุคคล

■ เช่น แดงยังมีเจตนาฆ่าขาว (เพราะแดงรู้ว่าเป็นการฆ่าผู้อื่น และแดงประสงค์ต่อผล) แดงจะยกเอาความสำคัญผิดว่า ขาว คือ ดำ มาแก้ตัว ว่าไม่มีเจตนาฆ่าขาวไม่ได้ (ม.๖๑)

■ ม.๖๑ เป็นบทบัญญัติปิดปากมิให้เถียงว่าไม่มีเจตนา แต่ความจริงไม่ต้องบัญญัติไว้ก็ได้ เพราะเป็นหลักเรื่องเจตนาประสงค์ต่อผลนั่นเอง

๓.การสำคัญผิดในตัวบุคคล

- **ข้อสอบอัยการ** โดยวิธีการคัดเลือก (สอบวันที่ ๑๒ ม.ค. ๒๕๓๓)
- **ข้อ ๑ ม.๖๑** บัญญัติว่า “ผู้ใดเจตนากระทำต่อบุคคลหนึ่งแต่ได้กระทำต่ออีกบุคคลหนึ่งโดยสำคัญผิด ผู้นั้นจะยกเอาความสำคัญผิดเป็นข้อแก้ตัวว่ามีได้กระทำโดยเจตนาหาได้ไม่” ดังนี้
- (๑) ให้ท่านยกตอ.กรณีของม.๖๑ ในความผิดฐานฆ่าผู้อื่นมา ๑ ตอ. และ
- (๒) ถ้าไม่มีบทบัญญัติของม.๖๑ ใน ป.อ. ผลของการวินิจฉัยตอ.ที่ท่านยกมาใน (๑) นั้น จะเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ อย่างไร

๓.การสำคัญผิดในตัวบุคคล

- การสำคัญผิดในตัวบุคคล ผู้กระทำไม่ต้องการรับผิดชอบพยายามต่อผู้ซึ่งตนตั้งใจกระทำต่อ

ความเข้าใจผิดในข้อเท็จจริง (Mistake of Fact) กับความรับผิดในทางอาญา

■ ๔. การสำคัญผิดในข้อเท็จจริง

- เช่น ตำรวจยิงนก แดงเข้าใจผิดว่าดำซึ่งเป็นศัตรูของฟ้า กำลังจะ
ลอบยิงฟ้า แดงช่วยฟ้า ด้วยการใช้ปืนยิงดำตาย (เป็นการสำคัญ
ผิดในขทจ.ตามม.๖๒ กล่าวคือ เป็นกรณีป้องกันสำคัญผิด)

การสำคัญผิดในตัวบุคคล บางทีก็เกี่ยวเนื่องกับการ สำคัญผิดในข้อเท็จจริง

- แดงหยิบเอาสายสร้อยของดำไปขาย เข้าใจว่าเป็นสายสร้อยของ
เหลือง ภริยาของแดง เจ้าของสายสร้อยคือดำ ดำเอาเรื่องแดง
แดงจะต้องรับผิดชอบอย่างไรหรือไม่
- **ตอบ** แดงสามารถที่จะยกเอาความสำคัญผิดในขทจ.ตามม.๖๒
ว.แรก คือสำคัญผิดว่ามีขทจ.ซึ่งทำให้ผู้กระทำได้รับยกเว้นโทษ
ตามม.๓/๑ (สามีลักทรัพย์ภริยา) เพราะกม.อาญาถือเอาตาม
ความเข้าใจของผู้กระทำเป็นสำคัญ

ฆ่า “เจ้าพนักงาน” โดยเข้าใจว่าเป็น “บิดา”

- แต่งตั้งการฆ่าดำ ซึ่งเป็นบิดาในความมืด เห็นขาวเจ้าพนักงาน ซึ่งกระทำตามหน้าที่เดินมา จึงใช้ปืนยิงไป ขาวตาย
- แต่งไม่ต้องรับผิดชอบในความตายของขาวตามม.๒๘๙(๒) เพราะรู้เพียงแต่ว่าเป็นการฆ่าบุพการี ไม่รู้ว่าเป็นการฆ่าจพง.

เจตนาฆ่า “บิดา” แต่ยิง “มารดา”

- แต่งตั้งการฆ่าดำซึ่งเป็นบิดาในความมืด จึงดักซุ่มยิง เห็นขาว มารดาเดินมา จึงใช้ปืนยิง กระสุนถูกขาว ขาวตาย แต่งผิด ม.๒๘๙(๔) (๑), ๕๙, ๖๑ เพราะรู้ว่าเป็นการฆ่าบุพการี (รู้เท่าใด มีเจตนาเท่านั้น)
- ถ้าขาวไม่ใช่มารดาแดง แต่เป็นเพื่อนแดง แต่งผิด ม.๒๘๙(๔) (เพราะซุ่มยิง), ๕๙, ๖๑ ไม่ผิด ม.๒๘๙(๑) (รู้เท่าใดมีเจตนา เท่านั้นแต่ไม่เกินความจริง)

แม้จะสำคัญผิดในตัวบุคคลโดยประมาทก็ไม่ต้อง รับผิดชอบประมาทอีกบทหนึ่ง

- แดงต้องการระฆาดำ แดงไม่ดูให้ดี เห็นขาวเดินมาคิดว่าเป็นดำ แดงใช้ปืนยิงไป กระสุนถูกขาวตาย เช่นนี้แม้แดงจะไม่ดูให้ดี ดูให้ดี ก็จะได้ว่าเป็นขาว ไม่ใช่ดำ แดงก็**ไม่ต้องรับผิดชอบ**ทำให้ขาวตาย โดยประมาทอีกบทหนึ่ง เพราะแดงต้องรับผิดชอบทำให้ขาวตาย โดยเจตนาอยู่แล้ว

พยายามตามมาตรา๘๑ และสำคัญผิดในตัวบุคคล ตามมาตรา ๖๑

- แต่งเอาปิ่นซึ่งไม่รู้ว่ามีลูกกระสุนบรรจุอยู่ ไปดักซุ่มยิงดำในความมืดเห็นขาวเดินมาคิดว่าเป็นดำ จึงใช้นิ้วเกี่ยวไกปืนจะยิงและพบว่าปิ่นไม่มีลูกกระสุนบรรจุอยู่
- ความรับผิดชอบของแดงต่อขาว ม.๒๘๙ (๔), ๕๙, ๖๑, ๘๑

— ၆၇ —

สำคัญผิดในข้อเท็จจริง มาตรา ๖๒

- **ต.อ.๑** แดงหยิบเอาสายสร้อยของแดงไปขายโดยเข้าใจว่าเป็นของดำ
- **ขาด อปก.ภายนอก** เพราะเหตุว่าทรัพย์สินนั้นเป็นของแดงเอง
- เทียบเคียงกับ ช่มชู้นหญิงที่ตายไปแล้วคิดว่าหญิงนั้นสลบ ก็ไม่มี
ความผิดฐานช่มชู้น (ฎ.๓/๑๔๔/๒๕๔๕)

สำคัญผิดในข้อเท็จจริง มาตรา ๖๒

- ต.อ.๒ แดงหยิบเอาสายสร้อยของดำไปขาย โดยเข้าใจว่าเป็นของแดง
- อปก.ภายนอกครบ แต่ขาดเจตนาเพราะไม่รู้ว่าเป็นทรัพย์สินของผู้อื่น ตามม.๕๙ ว.สาม

สำคัญผิดในข้อเท็จจริง มาตรา ๖๒

- ต.อ.๓ แดงหยิบเอาสายสร้อยของดำไปขาย โดยเข้าใจว่าเป็นของขาว (เพื่อนของแดง)
- อปก.ภายนอกครบ เพราะความจริงเป็นทรัพย์สินของผู้อื่น (ดำ) และอปก.ภายในครบ เพราะรู้ว่าเป็นการเอาไปซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่น (ขาว)
- ความรับผิดของแดงต่อดำ คือ ม.๓๓๔, ๕๙, ๖๑ (สำคัญผิดในตัวบุคคล)

สำคัญผิดในข้อเท็จจริง มาตรา ๖๒

- ต.อ.๔ แดงหยิบเอาสายสร้อยของดำไปขาย โดยเข้าใจผิดว่าเป็นของขาว (ภริยาของแดง)
- ครบอปก.ภายนอกของความผิดลักทรัพย์ เพราะความจริงเป็นทรัพย์ของผู้อื่น (ดำ) ครบอปก.ภายในของความผิดลักทรัพย์ เพราะรู้ว่าเป็นการเอาไปซึ่งทรัพย์ของผู้อื่น และประสงค์ต่อผล
- แต่สำคัญผิดว่าเป็นการลักทรัพย์ภริยาจึงได้รับการยกเว้นโทษในความผิดฐานลักทรัพย์ เพราะกม.อาญาถือความเข้าใจของผู้กระทำในขณะกระทำเป็นสำคัญ

ความเหมือนของมาตรา ๕๙ วรรคสาม และมาตรา

๖๒ วรรคแรก

■ เป็นหลักกม.อาญาที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำ

ความแตกต่างของมาตรา ๕๙ วรรคสาม และ มาตรา ๖๒ วรรคแรก

- ม.๕๙ ว.สาม คือหลัก **ไม่รู้ ไม่มีเจตนา**
- ม.๖๒ ว.แรก คือหลัก **รู้แล้ว มีเจตนาแล้ว แต่สำคัญผิดไปว่า**
มีขทจ.ซึ่งทำให้
 - ก.การกระทำไม่เป็นความผิด
 - ข.ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษ
 - ค.ผู้กระทำได้รับโทษน้อยลง

มาตรา ๖๒ วรรคแรก ใช้ในกรณีความจริงเป็น ผลร้ายมากกว่าความเข้าใจ

- ต.อ. แดงหยิบเอาสายสร้อยของขาว ภริยาของแดงไปขาย โดยเข้าใจผิดว่าเป็นของเหลื่อง มารดาของแดง
- เช่นนี้ลัทธิทรัพย์ภริยา ม.๓๑ ว.แรก เป็นเหตุยกเว้นโทษ เป็นคุณมากกว่าความเข้าใจ เพราะตามความเข้าใจการลักทรัพย์มารดา ม.๓๑ ว.สอง เป็นเพียงเหตุลดโทษเท่านั้น กรณีเช่นนี้จึงไม่ต้องใช้ ม.๖๒ ว.แรก (เพราะความจริงเป็นคุณมากกว่าความเข้าใจ)

มาตรา ๖๒ วรรคแรก ใช้ในกรณีความจริงเป็น ผลร้ายมากกว่าความเข้าใจ

- ต.อ. หากแดงลักทรัพย์ของเหลืองซึ่งเป็นมารดา โดยเข้าใจว่าเป็นทรัพย์ของขาวซึ่งเป็นภริยา เช่นนี้ความจริงเป็นผลร้ายมากกว่าความเข้าใจ (ความจริงเป็นเหตุลดโทษ ความเข้าใจเป็นเหตุยกเว้นโทษ)
- เช่นนี้จะนำ ม.๖๒ ว.แรก เรื่องสำคัญผิดใน ขทจ. มาปรับใช้

สรุปการใช้ มาตรา ๖๒ วรรคแรก

- ๑.การกระทำครบ opak.ภายนอก ของความผิดฐานนั้นๆ
- ๒.ผู้กระทำมีเจตนากระทำความผิดฐานนั้นๆ แล้ว
- ๓.ผู้กระทำสำคัญผิดในขทจ.ว่า การกระทำไม่เป็นความผิด ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษ หรือผู้กระทำได้รับโทษน้อยลง และ
- ๔.ความจริงเป็นผลร้าย แต่ความเข้าใจเป็นผลดี (หรือเป็นคุณมากกว่าความจริง)

สำคัญผิดในข้อเท็จจริง มาตรา ๖๒ แบ่งออกได้ดังนี้

- ๑. สำคัญผิดว่ามีขทจ. ซึ่งทำให้การกระทำ ไม่เป็นความผิด
- ๒. สำคัญผิดว่ามีขทจ. ซึ่งทำให้ผู้กระทำ ไม่ต้องรับโทษ
- ๓. สำคัญผิดว่ามีขทจ. ซึ่งทำให้ผู้กระทำ ได้รับโทษน้อยลง

๑.สำคัญผิดว่ามีขทจ.ซึ่งทำให้การกระทำ ไม่เป็น ความผิด เพราะมีอำนาจกระทำได้

- ๑.๑สำคัญผิดว่ามีขทจ.ซึ่งทำให้ผู้กระทำมีอำนาจกระทำได้ตาม
ป.อ.
- ๑.๒สำคัญผิดว่ามีขทจ.ซึ่งทำให้ผู้กระทำมีอำนาจกระทำได้ตาม
กม. อื่นๆ

๑.๑สำคัญผิดว่ามีขทจ.ซึ่งทำให้ผู้กระทำมีอำนาจ
กระทำได้ตาม ป.อ.

- เช่น ป้องกันโดยสำคัญผิด (เช่น กระทำต่อคนดี โดยเข้าใจว่าเป็นคนร้าย)

ต.อ. ป้องกันโดยสำคัญผิด

- **กรณีที่ ๑** สำคัญผิดว่ามีภยันตรายซึ่งความจริงไม่มี แม้ว่าจะมีการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย
- **แดงไม่รู้ว่าเป็นไม่มีลูก** แแดงต้องการฆ่าดำ แแดงเอาปืนทำท่าเล็งจะยิงดำดำไม่รู้ว่าเป็นของแดงไม่มีลูก ดำหยิบปืนของดำมายิงแดง ดำอ้างป้องกันโดยสำคัญผิดได้
- ความรับผิดของแดงต่อดำ คือ ม.๒๘๘, ๕๙, ๘๑ (พยายามที่ไม่สามารถจะบรรลุผลได้อย่างแน่แท้) ฎ.๙๘๐/๒๕๐๒

ต.อ. ป้องกันโดยสำคัญผิด

- **กรณีที่ ๒** สำคัญผิดว่าการประทุษร้ายอันละเมิดต่อ กม. ซึ่งความจริงไม่มี แม้ว่าจะมีภยันตรายก็ตาม
- **แดงละเมอ** หยิบปิ่นที่มี**ลูกกระสุนบรรจุอยู่เต็ม**ตรงเข้าจะยิงดำ ดำไม่รู้ว่าเป็นแดงละเมอ ดำใช้ปิ่นของดำยิงแดง เช่นนี้ ดำต้องอ้างป้องกันโดยสำคัญผิด
- แต่ถ้าดำรู้อยู่แล้วว่าแดงละเมอ ดำต้องยิงไปที่แดง เพราะไม่มีทางอื่นแล้ว อย่างนี้ดำอ้างจำเป็นตาม ม.๖๓(๒) เพราะจำเป็นนั้น ภยันตรายจะเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อ กม. หรือไม่ก็ได้

ต.อ. ป้องกันโดยสำคัญผิด

- ต.อ. สำคัญผิดทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับภยันตราย และการประทุษร้ายอันละเมิดต่อ กม.
- (๑) แดง**ละเมอ**หยิบปืนที่**ไม่มีลูก** เล็งจ้องจะยิงดำ ดำยิงแดงโดยไม่รู้ว่าเป็นแดงละเมอ และไม่รู้ว่าเป็นปืนไม่มีลูก เช่นนี้เป็นการสำคัญผิดในการประทุษร้ายอันละเมิดต่อ กม. (เข้าใจว่าเป็นมีลูกกระสุน)

ต.อ. ป้องกันโดยสำคัญผิด

- (๒) ตำก้ำล้งจะยิงนก แดงเข้าใจผิดว่าตำซึ่งเป็นศัตรูของฟ้าก้ำล้งจะยิงฟ้า แดงจึงช่วยฟ้าด้วยการยิงตำ แดงอ้างป้องกันโดยสำคัญผิด เป็นการสำคัญผิดทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับประทุษร้ายอันละเมิดต่อ กม. ด้วย (เป็นเรื่องป้องกันโดยสำคัญผิดทั้งสองส่วนที่เกี่ยวกับภยันตราย และส่วนที่เกี่ยวกับการประทุษร้ายอันละเมิดต่อ กม.)

ต.อ. ป้องกันโดยสำคัญผิด

- (๓) เหลืองซ้อมละครกับม่วงด้วยการทำท่าจะยิงม่วง ขาวสำคัญผิดว่าเหลืองจะฆ่าม่วง ขาวจึงช่วยม่วงด้วยการยิงเหลือง เป็นเรื่องป้องกันโดยสำคัญผิด ทั้งสองส่วนที่เกี่ยวกับภยันตราย และส่วนที่เกี่ยวกับการประทุษร้ายอันละเมิดต่อ กม.

ต้องพิจารณาด้วยว่า ความสำคัญเกิดขึ้นด้วย ความประมาทหรือไม่ (มาตรา ๖๒ วรรคสอง)

- เวลาสอบมักจะมึ ขทจ. ว่าไม่ดูให้ดี จะต้องนึกถึง ม.๕๙ ว.สี่ คือ ประมาท เพราะฉะนั้น ถ้าเป็นเรื่องที่ว่าไม่ดูให้ดี ผู้กระทำก็ต้องรับผิดชอบกระทำโดยประมาท ในกรณีที่การกระทำโดยประมาทนั้น กม. บัญญัติเป็นความผิด

ต้องพิจารณาด้วยว่า ความสำคัญเกิดขึ้นด้วย ความประมาทหรือไม่ (มาตรา ๖๒ วรรคสอง)

- ตอ. กรณีดำกำลังจะยิงนก ข้างต้น หากแดงไม่ดูให้ดี (แสดงว่าประมาท ตาม ม.๕๙ ว.สี่) เมื่อแดงยิงดำตายเพื่อช่วยฟ้า ความรับผิดชอบดำ คือ
- (๑) ความผิดที่กระทำโดยเจตนา คือ ม.๒๘๘, ๕๙, ๖๘ ประกอบ ม.๖๒ ว.แรก (ถ้าเป็นการป้องกันเกินสมควรแก่เหตุ ความผิดของแดง คือ ม.๒๘๘, ๕๙, ๖๙ ประกอบ ม.๖๒ ว.แรก)
- (๒) ความผิดที่กระทำโดยประมาท คือ ๒๙๑, ๕๙ ว.สี่ ประกอบ ม.๖๒ ว.สอง)

เจตนาและประมาทจะอยู่ควบคู่ด้วยกันได้อย่างไร

- คำตอบ ประมาทมาก่อนเจตนา ค.ประมาททำให้ผู้กระทำสำคัญผิด เช่น ดำกำลังยิงนก แดงไม่ดูให้ดี เข้าใจผิดว่าดำซึ่งเป็นศัตรูของฟ้ากำลังจะยิงฟ้า แดงจึงใช้ปืนของแดงยิงดำตาย โดยกระทำไปเพื่อช่วยชีวิตฟ้า ขณะที่แดงยิงดำ แดงกระทำโดยเจตนา แต่เป็นเจตนาที่เกิดจากค.สำคัญผิด ค.สำคัญผิดเกิดขึ้นก่อนด้วยการไม่ดูให้ดี ส่วนนี้คือการกระทำโดยประมาท ด้วยเหตุนี้จึงต้องรับผิดชอบประมาทด้วย (ไม่ใช่มีทั้งเจตนาและประมาทในเวลาเดียวกัน)

สำคัญผิดในข้อเท็จจริงว่าผู้กระทำความผิดน่าจะ กระทำได้ตามกฎหมายอื่นๆ

- ปพพ. เช่น ม.๑๓๓๖ เจ้าของทรัพย์สิน มีสิทธิ...ขัดขวาง มิให้ผู้อื่นสอดเข้า
เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้นโดยมิชอบด้วยกม. หรือ ม.๑๓๓๗ ...เจ้าของ
อสังหาริมทรัพย์มีสิทธิจะปฏิบัติการเพื่อยก.เสียหายหรือเดือดร้อนนั้นให้สิ้น
ไป ทั้งนี้ไม่ลบหลู่สิทธิที่จะเรียกเอาค่าทดแทน

๒. สำคัญผิดว่ามีขทจ.ซึ่งทำให้ผู้กระทำ ไม่ต้องรับโทษ

- เหตุยกเว้นโทษ เช่น จำเป็น
- ตอ.๑ แดงใช้ปืนไม่มีลูก ชูว่าจะยิงดำข้างหลังดำ ถ้าดำไม่ทำร้ายขาว ดำไม่รู้ว่าเป็นปืนไม่มีลูก ดำทำร้ายขาวบาดเจ็บ ค.รับผิดของดำต่อขาว คือ ม.๒๙๕, ๕๙ อ้างจำเป็นม.๖๓ (๑) ประกอบม.๖๒ ว.แรก
- ค.รับผิดของแดงต่อขาว คือ ม.๒๙๕ โดยเป็นผู้ใช้ ตามม.๘๔ ว.หนึ่ง
- ค.รับผิดของแดงต่อดำ คือ ม.๓๐๙ ว.สอง
- ถ้าค.สำคัญผิดของดำเกิดขึ้นด้วยค.ประมาท ดำก็ต้องรับผิดต่อขาวตาม ม.๓๙๐ (ประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ) ประกอบ ม.๖๒ ว.สอง

๒. สำคัญผิดว่ามีขทจ.ซึ่งทำให้ผู้กระทำ ไม่ต้องรับโทษ

- ตอ.๒ แดงเอาसानสร้อยของดำไปขาย โดยเข้าใจว่าเป็นสายสร้อยของชาว
ภริยาของแดง ค.รับผิดของแดงต่อดำ คือ ม.๓๓๔, ๕๙, ๖๑, ๗๑ว.แรก
ประกอบ ม.๖๒ว.แรก
- แม้แดงจะไม่ดูให้ดี อันแสดงว่าประมาท ตามม.๕๙ ว.สี่ แต่แดงก็ไม่ต้อง
รับผิดในการกระทำโดยประมาท เพราะลัทธิทรัพย์โดยประมาทไม่มีกม.
บัญญัติเป็นความผิด

๓. สำคัญผิดว่ามีขทจ.ซึ่งทำให้ผู้กระทำได้รับโทษน้อยลง

- ก็คือเหตุลดโทษ เช่น บันดาลโทษะ ตามม.๓๒ ป้องกันเกินสมควรแก่เหตุ ตามม.๖๙ ลักทรัพย์บุพการี ตามม.๓๑ ว.สอง

บันดาลโทษะโดยสำคัญผิด

- **ตอ.** แต่งข่มเหงด่าแล้ววิ่งหนีไป ด่าโกรธจึงวิ่งไล่ตามไปติดๆ ด่าไปพบชาวคู່แฝดของแดง ด่าเข้าใจว่าชาวคือแดง ด่าซึ่งยังโกรธอยู่ ก็ใช้ปืนยิงชาวชาวตาย
- ความรับผิดชอบของด่าต่อชาว คือ ม.๒๘๘, ๕๙, ๖๑, ๗๒ ประกอบ ม.๖๒ ว.แรก (บันดาลโทษะโดยสำคัญผิด จึงอาจได้รับการลดโทษในความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา)
- แต่ถ้าค.สำคัญผิดเกิดขึ้นด้วยค.ประมาท เพราะถ้าดูให้ดีก็จะรู้ว่าเป็นคู່แฝด แต่ไม่ดูให้ดี อย่างนี้จะต้องรับผิดชอบในผลที่เกิดขึ้นกับชาว ในเมื่อชาวตาย ค.รับผิดชอบของด่าต่อชาว คือ ม.๒๙๑, ๕๙ ว.สี่, ๖๒ ว.สอง

ลักษณะของผู้อื่นแต่เข้าใจว่าเป็นของบุพการี

- **ตอ.** แดงเอาสายสร้อยของดำไปขาย โดยเข้าใจว่าเป็นสายสร้อยของเขียว บิดาของแดง แดงก็มีค.ผิดฐานลักทรัพย์ของดำตาม ม.๓๓๔ มีเจตนาม.๕๙ ยกเอาค.สำคัญผิดเป็นข้อแก้ตัวว่าไม่มีเจตนาไม่ได้ตามม.๖๑ และอ้างสำคัญผิดตาม ม.๗๑ ว.สอง ประกอบ ม.๖๒ ว.แรก เพื่อให้ศาลใช้ดุลพินิจลดโทษได้ (ม.๓๓๔, ๕๙, ๖๑, ๗๑ ว.สอง ประกอบ ม.๖๒ ว.แรก)

ป้องกันเกินขอบเขตโดยสำคัญผิด

- ได้รับโทษน้อยลง ตาม ม.๖๙
- ป้องกันเกินขอบเขต อาจจะเป็น
 - (๑) ป้องกันเกินสมควรแก่เหตุ หรือ
 - (๒) ป้องกันเกินกว่ากรณีแห่งการจำต้องกระทำเพื่อป้องกัน

ป้องกันโดยสำคัญผิด

- หากอ้างป้องกันไม่ได้ (เช่น เป็นคู่วิวาท) ก็จะอ้างป้องกันโดยสำคัญผิดไม่ได้ และก็ไม่ได้ต้องพจน.ว่าความสำคัญผิดนั้นเกิดขึ้นด้วยค.ประมาทหรือไม่



เจตนาโดยผลของกฎหมาย-เจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- มาตรา ๖๐ ผู้ใดเจตนาที่จะกระทำต่อบุคคลหนึ่ง แต่ผลของการกระทำเกิดแก่อีกบุคคลหนึ่ง โดยพลาดไปให้ถือว่าผู้นั้นกระทำโดยเจตนาแก่บุคคลซึ่งได้รับผลร้ายจากการกระทำนั้น...

เจตนาโดยพลาต (มาตรา ๖๐)

- เจตนาโดยพลาต คือ เจตนาโอน ผู้ร่าง กม.ลักษณะอาญาและ ปอ. นำหลักมาจากหลักเรื่องเจตนาโอน (Transferred malice หรือ Transferred intent) อันเป็นหลัก กม.อังกฤษ และใช้กันอย่างแพร่หลายในบางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ฯลฯ แต่หลายประเทศก็ไม่มีหลักนี้ โดยมีแต่หลักเจตนาประสงค์ต่อผลหรือเล็งเห็นผลเท่านั้น

ตอ. เจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- ๑). แดงรับจ้างเห็ลื่องมาฆ่าดำ แต่ยั้งไม่มีโอกาสเพราะหาตัวดำไม่พบ วันหนึ่งเมื่อเห็นดำนั่งคุยอยู่กับขาวบนโต๊ะตัวหนึ่ง จึงตัดสินใจยิงดำเพราะเกรงว่าจะไม่มีโอกาสพบดำอีก กระสุนถูกดำและขาวบาดเจ็บ
- ๒). กระสุนแหลลบไปถูกฟ้าซึ่งอยู่ไม่ไกลจากโต๊ะมากนัก ฟ้าตาย และกระสุนยั้งแหลลบไปถูกเขียวซึ่งอยู่ห่างออกไปไกล เขียวตายด้วย

ตอ. เจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- ความรับผิดชอบของแดงต่อดำ แดงมีเจตนาฆ่าดำโดยประสงค์ต่อผล และโดยไตร่ตรองไว้ก่อน เมื่อดำไม่ตาย จึงผิดฐานพยายามฆ่า ตาม ม.๒๘๙ (๔) ประกอบ ม.๘๐

ตอ. เจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- ความรับผิดชอบของแดงต่อขาว แดงมีเจตนาฆ่าขาวโดยเล็งเห็นผล และโดยไตร่ตรองไว้ก่อน เมื่อขาวไม่ตาย จึงผิดฐานพยายามฆ่าขาว ตาม ม.๒๔๙ (๔) ประกอบ ม.๘๐

ตอ. เจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- ความรับผิดชอบของแดงต่อฟ้าและแดงต่อเขียว จะถือว่าแดงมีเจตนาฆ่าฟ้าโดยประสงค์ต่อผลไม่ได้ เพราะแดงประสงค์ให้ดำตายเพียงคนเดียวเท่านั้น และแดงก็ไม่มีเจตนาฆ่าฟ้าและเขียวโดยเล็งเห็นผลเพราะฟ้าและเขียวไม่ได้นั่งหรือยืนติดกับดำ (ต่างกับกรณีของขาว) จึงไม่ผิดฐานฆ่าฟ้าตาม ม.๒๘๙ (๔) (แต่แดงประมาทตามม.๕๙ ว.สี่ ต่อฟ้าและเขียวหรือไม่ ก็ต้องพิจน.แล้วแต่ขทจ.)
- อย่างไรก็ตาม ตาม กม.ไทย มีหลักกม.เจตนาโดยพลาด ก็ต้องพจณ.ตามหลักนี้ด้วย

ตอ. เจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- แดงจึงมีค.ผิดฐานฆ่าฟ้าตายโดยเจตนาโดยพลาดโดยไตร่ตรองไว้ก่อน ตามม.๒๘๙(๔) ประกอบม.๖๐ และแดงก็มีค.ผิดฐานฆ่าเขี้ยวตาย เช่นเดียวกับกรณีแดงต่อฟ้า

ตอ. เจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- เจตนาโดยพลาดหรือเจตนาโอน เมื่อเจตนาต้นทางเป็นอย่างใด เจตนาปลายทางก็ต้องเป็นอย่างนั้น
- กรณีแดงใช้ปืนยิงดำ
- (๑) หากกระสุนเผลอไปถูกฟ้าบาดเจ็บสาหัสต้องตัดขา แดงก็ผิดต่อฟ้าตาม ม.๒๘๙ (๔) ประกอบม.๖๐ และม.๘๐ (ไม่ใช่ทำร้ายรับอันตรายสาหัส) เพราะเจตนาที่แดงมีต่อดำคือเจตนาฆ่า ดังนั้นเจตนาที่โอนมายังฟ้าก็ต้องเป็นเจตนาฆ่าเช่นเดียวกัน

ตอ. เจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- (๒) หากเปลี่ยนขทจ.ใหม่ ว่าแดงโกรธดำ เมื่อเห็นดำอยู่ห่าง ๑ วาแดงใช้ปืนยิงไปที่ขาของดำได้รับบาดเจ็บ กระสุนแหลบไปถูกหน้าอกของเขียวซึ่งอยู่ห่างออกไปเขียวตาย

ตอ. เจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- ค.รับผิดของแดงต่อเขียว คือ ม.๒๙๐ ว.หนึ่ง เพราะเจตนาที่แดงมีต่อดำ คือเจตนาทำร้ายร่างกาย ดังนั้นเจตนาโอบมายังเขียวก็ต้องเป็นเจตนาทำร้ายร่างกายด้วยเช่นกัน เมื่อเขียวตายแดงจึงผิดต่อเขียวตาม ม.๒๙๐ ว.หนึ่ง

ตอ. เจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- ประมาทโอนไม่มี มีแต่เจตนาโอนเท่านั้น
- ต.อ. แดงนั่งอยู่ในห้องโถง ๆ กับดำซึ่งเป็นเพื่อนกัน แดงหยิบปืนมา เช็ดดูทำค.สะอาดและไม่ใช้ค.ระมัดระวัง ปืนลั่นถูกดำตาย และ กระสุนทะลุพาห้องไปถูกฟ้าซึ่งอยู่อีกห้องหนึ่งตาย
- ค.รับผิดของแดงต่อดำ ต้องถือว่าประมาทตามม.๕๙ ว.สี่ และ มีค.ผิดตามม.๒๙๑
- ค.รับผิดของแดงต่อฟ้า ต้องพจน.ว่าประมาทต่อฟ้าหรือไม่ การที่ แดงประมาทต่อดำจะถือว่าประมาทต่อฟ้าโดยอัตโนมัติไม่ได้ เพราะ ประมาทโอนไม่มี

หลักของเจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- หลักข้อที่ ๑ จะเป็นพลาดได้ ต้องเริ่มต้นโดยมีเจตนากระทำต่อบุคคลเสียก่อน จะมีเจตนาต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน หรือสิทธิอื่นๆ ของบุคคลก็ได้

หลักของเจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- หลักข้อที่ ๒ ต้องมีผู้ถูกกระทำสองฝ่ายขึ้นไป (ต้องมีผู้เสียหายสองฝ่ายขึ้นไป)
- ต.อ. แดงต้องการฆ่าดำ แดงใช้ปืนยิงดำ ดำหลบทัน กระสุนพลาดไปถูกฟ้า ฟ้าตาย มีผู้ถูกกระทำสองฝ่าย

หลักของเจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- หลักข้อที่ ๓ การกระทำโดยพลาด ผู้กระทำต้องไม่ประสงค์ต่อผล และไม่เล็งเห็นผล

หลักของเจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- หลักข้อที่ ๔ การกระทำโดยพลาดต้องอยู่ภายใต้หลักเรื่อง “รู้” ไม่รู้ก็ไม่พลาด
- ต.อ. แดงต้องการจะฆ่าดำ แดงใช้ปืนยิงไปที่ดำ ดำหลบหัน กระสุนพลาดไปถูกกระจกรถยนต์ของฟ้า แตกเสียหาย ไม่ใช้การกระทำโดยพลาดต่อทรัพย์สินของฟ้า
- ความรับผิดชอบของแดงต่อดำ คือ ม.๒๘๘, ๕๙, ๘๐

หลักของเจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- ความรับผิดชอบของแดงต่อฟ้า ก่อนอื่นให้ดูว่า แแดงประสงค์ให้ทรัพย์สินของฟ้าเสียหายไหม ไม่ประสงค์ เล็งเห็นผลไหม ไม่เล็งเห็นผล เพราะขทจ.ไม่ได้บอกว่าดำนั่งอยู่ในรถยนต์ของฟ้า
- ประเด็นต่อมาคือพลาดต่อทรัพย์สินของฟ้าหรือไม่ ไม่เป็น เพราะประสงค์ต่อชีวิตของดำ ผลไปเกิดแก่ทรัพย์สินของฟ้า ไม่ใช่พลาดต่อทรัพย์สินของฟ้า เพราะการกระทำโดยพลาดยังต้องอยู่ภายใต้หลักเรื่องรู้
- แแดงรู้ว่กำลังกระทำต่อชีวิตของดำ แต่แดงไม่รู้ว่กำลังทำต่อทรัพย์สินของฟ้า จะถือว่าเป็นการกระทำโดยพลาดต่อทรัพย์สินของฟ้าไม่ได้

หลักของเจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- ตอ. ถ้าแดงต้องการจะยิงกระบอกถนัดของดำ ยิงไปแล้วไม่ถูก กระสุนปืนไปถูกฟ้าตาย
- ค. รับผิดของแดงต่อดำ คือพยายามทำให้เสียชีวิตของดำ ตาม ม.๓๕๘, ๕๙, ๘๐
- ค. รับผิดของแดงต่อฟ้า คือ แแดงไม่ได้ประสงค์ให้ฟ้าตาย เล็งเห็น ผลไหม ไม่เล็งเห็น เพราะขทจ. ไม่ได้บอกว่าฟ้านั่งอยู่ในรถยนต์ ของดำ เป็นพลาดหรือไม่ ไม่เป็นพลาด เพราะไม่รู้ก็ไม่พลาด แล้วเป็นประมาทหรือไม่ ก็ขึ้นอยู่กับภาวะ วิสัย และพฤติการณ์

หลักของเจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- ตอ. แดงใช้ปืนยิงดำ กระสุนไม่ถูกดำ แต่ไปถูกกระจกรถยนต์ของฟ้า แตกเสียหาย แล้วกระสุนทะลุไปถูกเขียวซึ่งนั่งอยู่ด้านหลังของรถยนต์ฟ้า เขียวตาย
- ค.รับผิดของแดงต่อดำ พยายามฆ่าดำ ม.๒๔๘, ๕๙, ๘๐
- ค.รับผิดของแดงต่อเขียว เป็นเจตนาฆ่าโดยพลาดตามม.๖๐
- ค.รับผิดของแดงต่อฟ้า ไม่ใช่ทำให้เสียชีวิตโดยพลาด
- ข้อสังเกต ตาม ตอ. หากกระสุนไปถูกรถยนต์อีกคันหนึ่งซึ่งเป็นของม่วง จะถือว่าเป็นการกระทำโดยพลาดต่อทรัพย์สินของม่วงหรือไม่ ตอบ ไม่เป็น เพราะเจตนาต้นทาง คือเจตนาต่อชีวิตของดำ ไม่ใช่เจตนาต่อทรัพย์สิน

หลักของเจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- **ตอ.** หากแดงต้องการฆ่าดำจึงใช้ปืนยิงดำซึ่งนั่งอยู่ในรถยนต์ของดำ กระสุนถูกกระฉกรถยนต์แตกและถูกดำตาย และกระสุนแลลไปถูกกระฉกรถยนต์ของขาวแตกและถูกขาวซึ่งนั่งอยู่ในรถยนต์คันนั้น ขาวตาย
- **เช่นนี้** เจตนาต้นทาง คือประสงค์ต่อชีวิต ของดำ และเล็งเห็นผลต่อทรัพย์สิน ของดำ ดังนั้นจึงเป็นการพลาดต่อชีวิตของขาว และพลาดต่อทรัพย์สินของขาวได้

หลักของเจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- หลักข้อที่ ๕ เรื่องพลาดเป็นเรื่องของเจตนาโอนเพราะฉะนั้น ทรัพย์ต่อทรัพย์ก็เป็นพลาดได้
- แต่งตั้งการยิงกระสุนนัดของดำ กระสุนไม่ถูกกระสุนนัดของดำ แต่ไปถูกโทรทัศน์ของขาวแตกเสียหาย ก็ต้องถือว่าเป็นการกระทำโดยพลาด

หลักของเจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- ข้อโกงโดยพลาด ศาสตราจารย์ จิตติ ติงศรัทธี ได้ยกตอ.ไว้
- ก.หลอกเอาทรัพย์สิน ข. ข.ไม่เชื่อ แต่ ค. ได้ยินและเชื่อ จึงให้ทรัพย์สินของ ค. แก่ ก. ไปเอง เป็นการเข้ารับผลโดยหลงเชื่อไม่เป็นการกระทำโดยสมัครใจของ ค. เอง เป็นการข้อโกงโดยถือว่าเป็นการ ก. เจตนากระทำต่อ ข. แต่พลาดไปเกิดผลที่ ค. ตาม ม.๖๐

หลักของเจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- ก. หลอก ข. โดยส่งเจตนาถึง ข. แต่เจตนาไปถึง ค. โดยผิดพลาด ค. ไม่ทราบถึงการผิดพลาด คิดว่าเป็นเจตนาถึง ค. และ ค. หลงเชื่อ เป็นการกระทำโดยพลาดตาม ม.๖๐ เป็นข้อโกง ค. จะรู้หรือไม่ว่า ก. มิได้แสดงเจตนา กับตนไม่สำคัญ

หลักของเจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- **หลักข้อที่ ๖** หากเจตนาต่อผลสห.คนแรกเป็นเจตนาฆ่า เจตนาโอบไถ่ยังผลสห.อีกคนหนึ่งก็ต้องเป็นเจตนาฆ่าเช่นเดียวกัน แม้ผลที่ไปเกิดแก่อีกบุคคลหนึ่งจะไม่รุนแรงก็ตาม (ฎ.๗/๔๐/๒๕๕๕)
- หากเจตนาต่อผลสห.คนแรก เป็นเจตนาทำร้าย เจตนาที่โอบไถ่ยังผลสห.อีกคนหนึ่ง ก็ต้องเป็นเจตนาทำร้าย เช่นเดียวกัน

หลักของเจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- ต.อ. แดงใช้ไม้จะตีดำ ดำหลบหัน ไม้กระเด็นไปถูกตัวเขียวทำให้เขียวเสียหลักล้มลงศีรษะฟาดพื้นเขียวตาย ค.รับผิดของแดงต่อดำ คือพยายามทำร้ายร่างกาย ตามม.๒๙๕, ๕๙ ประกอบ ม.๘๐ ดังนั้น ค.รับผิดของแดงต่อเขียว คือ ฆ่าเขียวตายโดยไม่เจตนาตาม ม.๒๙๐

หลักของเจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- หลักข้อที่ ๓ แดงใช้ปืนยิงดำ แม้ดำจะตายสมเจตนาของแดง ถ้าผลไปเกิดแก่อีกคนหนึ่งคือขาว ก็เป็นพลาดต่อขาวเช่นเดียวกัน

หลักของเจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- หลักข้อที่ ๘ การกระทำโดยพลาดเป็นการกระทำกรรมเดียวตาม ม.๕๐ เพราะผู้กระทำมีเจตนาเดียว

หลักของเจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- ต.อ. แดงมีเจตนาฆ่าดำ แดงใช้ปืนยิงดำ ไม่ว่าแดงจะใช้กระสุนปืน ยิงไปที่ดำก็นัดก็ตาม ก็ถือว่าแดงมีเจตนาเดียวต่อดำ จึงเป็นการ กระทำกรรมเดียว เมื่อกระสุนไปถูกขาว ก็เป็นเจตนาฆ่าขาวโดย พลาด
- หากดำและขาวไม่ตาย แดงก็ผิดต่อดำ ม.๒๘๘, ๕๙, ๘๐ บทหนึ่ง และผิดต่อขาว ตาม ม.๒๘๘, ๘๐, ๖๐ อีกบทหนึ่ง เป็น กรรมเดียวผิดกม.หลายบท ลงโทษบทหนัก ตามม.๙๐ แต่ทั้งสอง บทโทษเท่ากันจึงให้ลงโทษบทใดบทหนึ่งเพียงบทเดียว ตามม.๙๐ (ฎ.๘๙๕/๒๕๕๓)

หลักของเจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- หลักข้อที่ ๙ จะเป็นพลาดได้ ผลของการกระทำจะต้องเกิดแก่
อีกบุคคลหนึ่ง

หลักของเจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- **ต.อ.** แต่งต้องการฆ่าดำ แต่งใช้ปืนยิงดำ กระสุนไม่ถูกดำ แต่กระสุนเลยเฉี่ยวไปเกือบจะถูกฟ้าแต่ไม่ถูกฟ้า แล้วฟ้าไม่รู้เรื่องอะไรเลย เพราะฟ้าเป็นคนตาบอด หูหนวก เดินต่อไปเรื่อยๆ
- **ค.รับผิดของแดงต่อดำ** แม้ดำหลบหนีโดยไม่มีผลใดๆ เกิดขึ้นต่อดำเลย แแดงก็มีความผิดฐานพยายามฆ่า ม.๒๔๔, ๔๐ เป็นเจตนาประสงค์ต่อผลตาม ม.๕๙

หลักของเจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- ค.รับผิดของแดงต่อฟ้า เป็นเจตนาฆ่าโดยพลาดหรือไม่ ตอบ
ไม่เป็น เพราะเมื่อไม่มีผลใดๆ เกิดขึ้นแก่ฟ้าเลย
- แต่หากกระสุนเฉี่ยวไปถูกฟ้าแล้วเลือดออกกชิบๆ เป็นพลาดต่อฟ้าได้ แแดงต้องรับผิดต่อฟ้า คือ ม.๒๔๘, ๖๐, ๘๐

หลักของเจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- หลักข้อที่ ๑๐ หากเจตนาในตอนแรกเป็นเจตนาประเภทไตร่ตรองไว้ก่อน เจตนาที่โอนมายังผู้ได้รับผล ก็เป็นเจตนาไตร่ตรองไว้ก่อนเช่นเดียวกัน

หลักของเจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- หลักข้อที่ ๑๑ การกระทำโดยพลาดอาจเกิดขึ้นได้หลากหลายวิธี
ดังนี้
- (๑) บุคคลที่สามหรือบุคคลภายนอกทำให้เกิดพลาด

หลักของเจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- ข้อสังเกต คนที่เข้าปัด ประมาทหรือไม่ ในพฤติการณ์เช่นนี้การเข้าปัด
ป็นของพวกจล. คงถือไม่ได้ว่ากระทำโดยขาดค.ระมัดระวัง จึง
ไม่ประมาท

หลักของเจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

■ (๒) ผู้เสียหายฝ่ายแรกทำให้พลาด

- ต.อ. แดงเอาไม้ตีหัวดำ ดำหลบ แดงจึงตีไม่ถูก การที่ดำหลบทำให้ดำเซไปกระแทกขาว ขาวล้มลงกับพื้น คีระชะแตก
- ค.รับผิดของแดงต่อดำ คือ ม.๒๙๕, ๕๙, ๘๐ แดงต่อขาว คือ ม.๒๙๕, ๖๐ (ถ้าขาวตายก็เป็น ม.๒๙๕ บวก ๖๐ บวกความตาย ซึ่งเป็นผลโดยตรง เท่ากับม.๒๙๐)

หลักของเจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- (๓) ผู้เสียหายฝ่ายที่สอง ทำให้พลาดต่อตนเอง
- ต.อ. แดงต้องการฆ่าดำ แดงเอาส้อมยาพิษใส่ขวดน้ำและแช่ไว้ในตู้เย็น บ้านดำ ขาวมาเปิดตู้เย็น ดื่มน้ำในขวดนั้น ขาวตาย แดงกระทำโดยพลาดต่อขาว
- ต.อ. น.ส.แดงเอายาพิษใส่ในกระติกน้ำแข็งตั้งใจจะให้มารดาของตนเองกิน แต่ค.ญ.ดำน้องสาวของน.ส.แดงกระหายน้ำมากินน้ำในกระติกและถึงแก่ค.ตาย เป็นเจตนาฆ่าโดยพลาด ต่อค.ญ.ดำ

หลักของเจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- (๔) กระทำโดยพลาด อาจเกิดจากเหตุการณั้ธรรมชาติ
- ต.อ. แดงจุดไฟวางเพลิงเผาบ้านของดำ สม่เกิดเปลี่ยนทิศทางหอบเอาเปลวไฟไปไหม้บ้านของขาวเสียหาย แดงผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์ของขาวโดยพลาด

หลักของเจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- **หลักข้อที่ ๑๒** หากผู้กระทำได้กระทำต่อตนเอง แต่ผลไปเกิดแก่อีกบุคคลหนึ่งก็**ไม่ใช้**การกระทำโดยพลาด เพราะตัวบทม.๖๐ ใช้คำว่าเจตนากระทำต่อ**บุคคลหนึ่ง**
- ต.อ. แดงต้องการฆ่าตัวตาย แดงเอาปืนมาจ่อยิงศีรษะตนเอง แต่มือสั่นกระสุนที่ลั่นออกมาไม่ถูกศีรษะของแดง แต่พลาดไปถูกขา ขาตาย เช่นนี้**ไม่ถือว่า**แดงมีเจตนาฆ่าขาโดยพลาด
- ค.รับผิดของแดงต่อชาววินิจฉัย แดงประสงค์ให้ขาตายใหม่ ไม่ประสงค์เล็งเห็นผลใหม่ ไม่เล็งเห็น เป็นพลาดใหม่ ไม่เป็นพลาด แต่แดงอาจผิดฐานทำให้ขาตายโดยประมาทตาม ม.๒๙๑ ได้

หลักของเจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- หลักข้อที่ ๑๓ จะถือเป็นการกระทำโดยพลาดต่อผู้เสียหายฝ่ายที่สองได้ ผู้กระทำจะต้องรับผิดชอบผลห.ฝ่ายแรก ถึงขั้นที่เป็นความผิดเสียก่อน เช่น ถึงขั้นพยายามฆ่า หรือถึงขั้นตระเตรียมฆ่า (ในกรณีที่การตระเตรียมมี กม.บัญญัติโดยเฉพาะให้เป็นความผิด)
- ต.อ. ถ้าแดงต้องการจะฆ่าดำ แแดงเพียงแต่ชักปืนจะยิงดำ ยังไม่ทันเล็ง ปืนจ้องจะยิงดำ ขาวเข้ามาปิดปืนเพื่อช่วยดำ กระสุนปืนลั่นไปถูกเขียว เขียวตาย เป็นพลาดหรือไม่

หลักของเจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- ต.อ. ถ้าแดงต้องการจะฆ่าดำ แแดงเพียงแต่ชักปืนจะยิงดำ ยังไม่ทันเล็งปืน จ้องจะยิงดำ ชาวเข้ามาปิดปืนเพื่อช่วยดำ กระสุนปืนลั่นไปถูกเขียว เขียวตาย เป็นพลาดหรือไม่
- เมื่อแดงยังไม่ทันเล็งปืนจ้องจะยิงดำ เพียงแต่ชักปืนเท่านั้น ถือว่าเป็นแต่เพียง การเตรียมฆ่าดำ ยังไม่ถึงขั้นพยายามฆ่าดำ เพราะยังไม่ทันเล็งปืนจ้อง จะยิงดำ แล้วดำก็ไม่ใช้บุคคลสำคัญซึ่งการเตรียมมีกม.บัญญัติเป็น ความผิด เพราะฉะนั้นในกรณีเช่นนี้ การที่ชาวมาปิดปืนกระสุนลั่นไปถูกเขียว เขียวตาย ไม่ถือว่าแดงกระทำโดยพลาดต่อเขียว เพราะแดงยังไม่ได้กระทำถึง ขั้นลงมือฆ่าดำ เนื่องจากยังไม่ทันเล็งปืนจ้องจะยิงดำ

หลักของเจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- ขาวมาปัดปิ่น ขาวไม่ประมาท
- การที่แดงช้ดปิ่นจะยิงดำแล้วมีคนอีกคนหนึ่งมาปัดปิ่นทำให้ปิ่นลั่นไปถูกเขียว ต้องถือว่าแดงประมาทต่อเขียว และแดงต้องรับผิดชอบทำให้เขียวตายโดยประมาทตามม.๒๙๑ (ข้อสังเกต ข้อสอบผู้ช่วยผู้พิพากษา สอบวันที่ ๔ มิ.ย. ๒๕๓๑ วิชากรม.อาญา ข้อ๑๐ ธงคำตอบว่า ผู้ช้กปิ่นกระทำโดยประมาท)

หลักของเจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- **หลักข้อที่ ๑๔** ถ้าเจตนาในตอนแรก เป็นเจตนาพิเศษเพื่อป้องกันสิทธิ ตาม ม.๖๘ เจตนาพิเศษในเรื่องจำเป็น ม.๖๓ (๑) (๒) เจตนาพิเศษในเรื่องบันดาลโทสะ ม.๓๒ แม้จะมีการกระทำโดยพลาดเกิดขึ้นแก่ผลห. อีกฝ่ายหนึ่ง เจตนาพิเศษก็โอนไปด้วย

หลักของเจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- ป้องกันโดยพลาด หลักคือ ถ้าไม่พลาดอ้างป้องกันต่อผู้ก่อภัยได้ เมื่อพลาดไปถูกบุคคลที่สาม ก็อ้างป้องกันต่อบุคคลที่สามได้
- ต.อ. แดงต้องการจะฆ่าดำ ดำป้องกันตนเองด้วยการยิงไปที่แดง แดงผู้ก่อภัยหลบทัน กระสุนไปถูกขาว ขาวตาย ค.รับผิดของดำต่อแดง คือ ม.๒๔๘, ๕๙, ๘๐, ๖๘ เป็นเรื่องป้องกัน
- ค.รับผิดของดำต่อขาว คือ ม.๒๔๘, ๖๐, ๖๘ คือถ้าไม่พลาด ดำอ้างป้องกันต่อตนเอง (ผู้ก่อภัย) ได้ เมื่อพลาดไปถูกขาว (บุคคลที่สาม) แม้ถือว่าดำมีเจตนาฆ่าขาวโดยพลาด ดำก็อ้างป้องกันต่อขาวได้

หลักของเจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- หากเป็นการป้องกันเกินสมควรแก่เหตุ ม.๖๙ ต่อผู้ก่อภัย เมื่อพลาดไป ถูกบุคคลที่สามก็ต้องอ้างป้องกันเกินสมควรแก่เหตุต่อบุคคลที่สามเช่นกัน (ฎ.๘๙๒/๒๕๑๕)

หลักของเจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- ต.อ. ขาวดูแลช้างซึ่งตกมันไม่ดี ช้างตรงเข้าใช้งานจะแทงดำ ดำยิงช้างของขาวตาย กระสุนแหลบไปถูกเหลืองตายด้วย
- ค.รับผิดของดำต่อขาว ช้างของขาวตาย คือ ม.๓๕๘, ๕๙, ๖๘ อ้างป้องกันได้ เพราะขาวเจ้าของช้างละเมิดกม. เนื่องจากประมาทไม่ดูแลช้างให้ดี (เทียบ ฎ.๓๔๓๕/๒๕๒๓) กระสุนแหลบไปถูกเหลือง อ้างป้องกันต่อเหลืองได้หรือไม่ กล่าวคือ เมื่ออ้างป้องกันต่อทรัพย์สินของขาวได้ ก็อ้างป้องกันต่อชีวิตของเหลืองได้ หรือไม่
- คำตอบ ไม่ใช่ เพราะจะอ้างป้องกันต่อเหลือง ต้องเป็นการกระทำโดยพลาดต่อเหลืองเสียก่อน ในเมื่อดำกระทำต่อทรัพย์สินของขาว ผลไปเกิดแก่ชีวิตของเหลือง ไม่ใช่กระทำโดยพลาดต่อชีวิตของเหลือง เพราะเป็นเรื่องทรัพย์สินของขาวกับชีวิตของเหลือง เมื่อไม่ใช่การกระทำโดยพลาดต่อชีวิตของเหลือง ก็ไม่ใช่กรณีที่จะอ้างป้องกันต่อชีวิตของเหลือง

หลักของเจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- ค.รับผิดของดำต่อเหลือง ดำประสงค์ให้เหลืองตายใหม่ ไม่ประสงค์เล็งเห็นใหม่ ไม่เล็งเห็น เป็นพลาดใหม่ ไม่เป็นพลาด เหลือแต่ประมาท แต่จะประมาทหรือไม่ ก็ขึ้นอยู่กับขทจ. กล่าวคือให้ดูว่าตามพฤติการณ์ เช่นนั้นคนทั่วไป จะใช้ค.ระมัดระวังในการยิงไปที่ข้างตม้นซึ่งกำลังเข้ามาจะทำร้ายแล้วไม่ให้ไปถูกคนอื่น ได้หรือไม่

หลักของเจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- **จำเป็นแล้วพลาด** หลักหากไม่พลาดอ้างจำเป็นตามม.๖๓ (๑) ต่อบุคคลที่สามได้ ดังนั้น เมื่อพลาดไปถูกบุคคลที่สี่ ก็ยอมอ้างจำเป็นต่อบุคคลที่สี่นั้นได้เช่นกัน
- ต.อ. แดงขู่ว่าจะยิงดำ ถ้าดำไม่ใช่ไม้ตีขาว ดำทำตามโดยเจ้อไม้จะตีหัวขาว (บุคคลที่สาม) ขาวหลบทัน ไม้จึงไปถูกหัวเหลือง (บุคคลที่สี่) ได้รับบาดเจ็บ
- ดำอ้างจำเป็นตาม ม.๖๓(๑) ยกเว้นโทษ ในการกระทำต่อขาวและต่อเหลืองได้ แต่แดงจะอ้างเช่นนั้นด้วยไม่ได้

หลักของเจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- ต.อ. แดงทำลายทรัพย์สินของดำ แต่พลาดไปถูกทรัพย์สินของขาวซึ่งเป็นภริยาของแดง
- ค.รับผิดของแดงต่อขาว คือ ม.๓๕๘, ๖๐ แต่อ้างมา.๗๑ ว.แรก ยกเว้นโทษได้

หลักของเจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

■ บันดาลโทษะโดยพลาด

- ต.อ. แดงเมาสุราเอาเท้าพาดหัวดำลู่เล่น อันเป็นการข่มเหงดำอย่างร้ายแรงด้วยเหตุอันไม่เป็นธรรม (ฎ.๓๓๑๕/๒๕๒๒) แล้ววิ่งหนีไป ดำวิ่งไล่ติดตามแดงไปและใช้มีดแทงแดงโดยบันดาลโทษะ ปรากฏว่าแดงหลบหันมีดเลยพลาดไปถูกขาบาดเจ็บ การที่ดำกระทำโดยพลาดไปถูกขาดำจะอ้างบันดาลโทษะต่อขาวได้ (ฎ.๑๖๘๒/๒๕๐๙)

หลักของเจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- กรณีที่กม.ลงโทษหนักขึ้นเพราะฐานะของบุคคล เช่น เป็นเจ้าพนักงานซึ่งกระทำการตามหน้าที่ ม.๒๘๙(๒)
- ต.อ. แดงยิงดำ ดำหลบหัน กระสุนไปถูกฟ้า จพง.ซึ่งกำลังกระทำการตามหน้าที่ตาย ดังนี้ เป็นการกระทำโดยพลาดแก่ฟ้าในฐานะที่เป็นบุคคลธรรมดา ค.รับผิดของแดงต่อดำ คือ ม.๒๘๘, ๕๙, ๘๐ แดงต่อฟ้า คือ ม.๒๘๘, ๖๐, ๘๐ โดยไม่ผิด ม.๒๘๙(๒), ๖๐ เพราะตอนท้ายของม.๖๐ มิให้นำกม.นั้นมาใช้บังคับเพื่อลงโทษผู้กระทำให้หนักขึ้น
- หากเป็นความสัมพันธ์อื่น เช่น บุพการี ก็เช่นเดียวกัน

หลักของเจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- ข้อสังเกต แม้ไม่มีบทบัญญัติตามม.๖๐ ตอนท้าย ก็สามารถใช้หลักทั่วไปในม.๖๒ ว.ท้าย ได้ ซึ่งบัญญัติว่า บุคคลจะต้องรับโทษหนักขึ้นโดยอาศัยขทจ.ใด บุคคลนั้นจะต้องได้รู้ขทจ.นั้น

หลักของเจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- ถ้าผู้เสียหายฝ่ายแรกเป็นบุคคลที่มีความสัมพันธ์ แต่ฝ่ายที่สองเป็นบุคคลที่มีฐานะ
- ต.อ. แดงจะฆ่าดำซึ่งเป็นบิดา กระสุนไม่ถูกดำ กระสุนแหลบไปถูกขาว ซึ่งเป็นจพง.ซึ่งกระทำการตามนท. ขาวตาย
- แดงต่อดำ คือ ม.๒๘๙ (๑), ๕๙, ๘๐ แดงต่อขาว คือ ม.๒๘๘, ๖๐ แต่ **ไม่ใช่** ม.๒๘๙(๒), ๖๐ แม้จะอยู่ในม.๒๘๙ แต่ก็อยู่คนละอนุมาตรา ใช้หลักเรื่องรู้ไปปรับ ขณะที่แดงยิง แดงรู้ว่ากำลังกระทำต่อบุพการี ผลไปเกิดแก่จพง.โดยพลาด จะถือว่าเป็นการกระทำโดยพลาดแก่จพง. ไม่ได้ **หลักรู้เท่าใดก็พลาดเท่านั้น**

หลักของเจตนาโดยพลาด (มาตรา ๖๐)

- เจตนาโอนได้ทั้งเจตนาประสงค์ต่อผล และเจตนาเล็งเห็นผล
- ต.อ. แดงยิงดำ บิดาขณะที่นั่งใกล้กับขาว จพง.ซึ่งกระทำการตามนท.ดำและขาวตาย กระสุนเลยไปถูกฟ้า มารดาของแดง และเขียว จพง.ซึ่งกระทำการตามนท.ตายด้วย
- ค.รับผิดของแดงต่อดำ คือ ม.๒๘๙(๑), ๕๙ (ประสงค์ต่อผล) แดงต่อขาว คือ ม.๒๘๙(๒), ๕๙ (เล็งเห็นผล) (ฎ.๓๑๖๑/๒๕๕๙) แดงต่อฟ้า คือ ม.๒๘๙(๑), ๖๐ (พลาด) แดงต่อเขียว ม.๒๘๙ (๒), ๖๐ (พลาด)